

EDICIÓ: Grup de divulgació de la història de Fals, Associació Cultural i Recreativa de Fals
COL·LABORACIÓ: Ajuntament de Fonollosa, Cooperativa UMAC, Arxiu Comarcal de Manresa

ASSOCIACIÓ CULTURAL I RECREATIVA DE FALS
Carrer de les escoles, s/n
08259 Fals (Fonollosa)
Telèfon: 938368003

El contingut d'aquesta edició és de divulgació de la història local del poble de Fals. En cap cas es vol ferir la sensibilitat de ningú i, serà d'agrair que qualsevol errada o inexactitud en els escrits, sigui comunicada als redactors de Falchs.

Publicacions

Aquest apartat serà forçosament breu, perquè el cert és que la literatura no s'ha ocupat mai gaire del poble de Fals. El primer llibre que va ser escrit per una persona de Fals i sobre un tema local, va ser l'opuscle que Ramon Grau Casanovas, del Grauet, va dedicar a l'ermita del Grau. Tal com es pot llegir en el capítol dedicat al personatge, Ramon Casanovas, sacerdot frustrat, era un home d'una religiositat exacerbada, i per vindicar l'església del Grau, i en honor a la Maredeu va escriure *Algunas tradiciones y hechos contemporáneos, ó sea, La Primera Página de la Historia del Santuario de Nuestra Señora del Grau*, un recull d'anècdotes del santuari, profusament amanides amb reflexions religioses i místiques de l'autor. Ramon Grau es va encarregar personalment de fer editar l'opuscle de 59 pàgines el 1908 a la Tipografia Viñals de Manresa. La tirada va ser de 225 exemplars, amb un cost total de 165 pessetes. El preu de venda de cada exemplar estava marcat en 1'25 pessetes, a benefici del santuari. No va aconseguir el preceptiu permís eclesiàstic i l'edició sencera va ser destruïda, tret d'un exemplar que es conserva al Grauet.

Alfred Pérez Bastardas va escriure un llibre titulat *Els Bastardes: Estudi genealògic d'una família catalana*, una història del mas d'on provenien els seus avantpassats. L'autor va tenir accés a la documentació del mas, conservada per un besoncle capellà, i també va basar-se en documentació dels protocols notariaus de Manresa i de la parròquia de Sant Mateu. El llibre, que consta de 70 pàgines és un excel·lent treball de recerca i va ser editat el desembre de 1991 a la impremta "La Noogràfica" de Sabadell.

Citarem també dos llibres biogràfics dedicats a personatges de Fals, malgrat que els autors no siguin del poble. Víctor Rodríguez Giménez és l'autor del llibre *Don José Pons: biografía y testimonio*, que va ser publicat el 1989 per

l'ajuntament de Los Llanos de Aridana, de la illa canària de la Palma. El llibre narra la vida i miracles del sacerdot Josep Pons Comallonga, nascut a la Gabriela de Baix.

Un altre opuscle, editat per la Impremta de Sant Josep de Manresa el 1930, porta per títol *Joan Muncunill i Parellada, de la Companyia de Jesús, notícia de la seva vida i escrits*. Joan Muncunill Parellada era un fill del mas Montconill que va ingressar a l'ordre dels jesuïtes i va esdevenir mestre del seminari de València i teòleg prestigiós. Sengles resums de les biografies d'aquests fills il·lustres de Fals ja van aparèixer en aquesta mateixa revista.

En l'apartat de publicacions periòdiques, l'antecedent més antic és la revista que va aparèixer el desembre de 1963, sota la capçalera de *Campo y Cultura*. L'editava el col·lectiu "Escola Nocturna de Fals" formada per una colla de joves amb inquietuds, sota la inspiració de Ramon Boixader, el rector de Fals. La revista estava redactada en castellà, els temps no permetien de fer altra cosa. Consta de 12 pàgines mecanografiades i es distribuïa a mà a les cases del poble. La seva línia es manifestava ja clarament en l'editorial del primer número: "Amigos, desde hoy, nuestras actividades toman otro rumbo. Somos campesinos, sí, pero también somos hombres susceptibles de cultura; tan decididos a llegar a la cumbre, como dispuestos a correr el riesgo del fracaso mas rotundo".

La seva temàtica anava des de notícies de caràcter local, reflexions sobre la vida, i diverses seccions com, agricultura, moda, cuina, espectacles, humor, esport, etc. Alguns dels articles anaven signats, altres no. Alguns dels redactors foren V.Grau, I.Tarrades, I.Vila, R.B, Concepció, Príncipe Azul, R.Fabregas, J. Boixader, Maria Rosa, i C.G.

El febrer de 1964 es va ampliar a 18 pàgines i el març de 1964 va sortir el quart i darrer número de la revista. Josep Grau, de cal Mestre, n'ha conservat una col·lecció completa.

L'octubre de 1974 una colla de joves de Fonollosa i Camps, esperonat pels mossens de les parròquies respectives, va constituir en grup cultural anomenat "Sensirols", que, entre d'altres iniciatives, va treure a la llum el primer número de Fulls Joves: Comunicació i Diàleg. La revista estava oberta a la participació de tothom i va anar sortint durant dos anys amb caràcter mensual. El 1976 es va encetar la segona etapa amb un nou equip, i a primers de 1977 va sortir publicada la primera col·laboració des de Fals. A partir de llavors, van ser habituals els escrits sobre notícies i problemàtiques que afectaven al poble. Així, per exemple, l'agost de 1977 va sortir una col·laboració de Josep Terrades sobre el conflicte del camp de futbol. Els Fulls Joves van gaudir d'una àmplia acceptació dins del seu àmbit geogràfic, que englobava els termes de Rajadell, la Molsosa, Fonollosa, Fals i Camps. Es va deixar de publicar a finals de 1983.

A finals de la dècada dels 1980, German Barceló Montornès, que regentava el restaurant del Pla de la Vila, amb algun altre col·laborador, va distribuir una revista que duia la capçalera Falcsium. La revista era bilingüe i tractava exclusivament temes domèstics que afectaven la Urbanització de Canet de Fals. En general, l'edició era descuidada i sense gaires aspiracions culturals. Especialment

il·lustrativa era la secció de cartes al director, on alguns s'esplaiaven sobre els conflictes entre veïns. No hem pogut localitzar cap exemplar d'aquesta publicació.

Deixant una mica al marge el programes de Festa Major, o els butlletins extraordinaris que es van fer per commemorar el 25è aniversari de la creació de la Cooperativa el 1992, i l'Associació Cultural, el 2003, o els 50 anys del Grup de Teatre, el 2007, arribem a la revista Falchs, que tenen a les mans. El número 1 va repartir-se el dia de Sant Jordi de 2004, i d'aleshores ençà, ha anat apareixent a ritme mensual.